

Motion till riksdagen

1987/88:K21

av Anders Björck m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:32 om ändringar i
regeringsformen och tryckfrihetsförordningen

I propositionen föreslås en ändring i regeringsformen, som innebär att omyndigförklaring bortfaller som rösträttshinder i riksdagsval. Förslaget sammanhänger med en aktuell lagrådsremiss, i vilken regeringen föreslår att institutet omyndigförklaring avskaffas och ersätts av en utbyggd form av godmanskap benämnd förvaltare. Vi finner det olyckligt att riksdagen på detta sätt tvingas ta ställning till ändring i grundlag utan att ha erforderligt underlag i form av en proposition gällande avskaffande av institutet omyndigförklaring. Lagrådsremissens förslag synes leda till en ordning som ger bättre utrymme för att en anpassning till behovet i det enskilda fallet kan ske jämfört med vad som för närvarande gäller vid omyndigförklaring. Bl. a. av detta skäl utgår vi i det följande från att de ändringar som föreslås i lagrådsremissen i princip senare kommer att genomföras.

Ett flertal remissinstanser har ställt sig kritiska till förslaget. De som enligt nu gällande ordning är uteslutna från rösträtt på grund av omyndigförklaring skall, enligt förslaget, ha rätt att rösta i allmänna val. Svea hovrätt framhåller exempelvis att det är fråga om en grupp människor som ofta är drabbade av svåra psykiska störningar och därmed särskilt utsatta för obehörig påverkan. Kammarrätten i Sundsvall anför i denna del: "Kammarrätten anser att förslaget i den delen ger anledning till invändningar av principiell natur. Det kan sålunda hävdas att en ordning som innebär att personer som till följd av psykisk ohälsa eller dylikt saknar förmåga till eget rationellt tänkande och handlande inte bör ha rätt delta i fria val av det slag som utgör grundvalen för vår politiska demokrati."

I det betänkande från förmyndarskapsutredningen (SOU 1986:50) som ligger till grund för lagförslaget görs en genomgång av huvuddragen av gällande rätt i andra länder. Av genomgången framgår att det överväldigande antalet nämnda länder låter omyndigförklaring eller motsvarande beslut följas av förlust av rösträtten.

Vi menar för vår del att den kritik från remissinstanserna som redovisats ovan, liksom den ordning som gäller i flertalet jämförbara länder, har starkt fog för sig. Även om institutet omyndigförklaring avskaffas och ersätts med en ny ordning finns det behov av att kunna frånta berörda personer deras rösträtt. Det finns ingen given lösning för hur en prövning av denna fråga skall tillgå. Av förmyndarskapsutredningens betänkande framgår emellertid att det i flera länder förekommer att en person, för vilken förvaltare har förordnats, också kan fråntas rösträtten genom domstolsbeslut, om domstolen finner att personen saknar förmåga att genomföra röstningen. Enligt vår

mening är detta en ordning som skulle kunna tillämpas även i Sverige.

I motionen har lagts förslag som medför lagändringar. Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderliga sådana ändringar.

Mot. 1987/88

K21

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen med avslag på propositionens förslag om ändring i regeringsformen beslutar att i samband med att en domstol förordnar förvaltare för någon domstolen skall pröva om personen skall få behålla sin rösträtt.

Stockholm den 30 november 1987

Anders Björck (m)

Hans Nyhage (m)

Inger Koch (m)

Hans Dau (m)

Elisabeth Fleetwood (m)

Birger Hagård (m)

Stig Bertilsson (m)